

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. № 435-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 01.12.2021).
2. Саксонов В. Б. Зобов'язання цивільно-правового характеру та його співвідношення з іншими категоріями: проблеми теорії та практики. *Правова освіта та наука в умовах євроінтеграції*: Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (18 березня 2021 р.). Дніпро : НТУ «ДП», 2021. С. 89-92.
3. Господарський кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. № 436-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 01.12.2021).
4. Проблемні питання у застосуванні Цивільного і Господарського кодексів України / Під редакцією Яреми А. Г., Ротаня В. Г. К.: Реферат, 2005. 336 с.
5. Слома В. М. Поняття зобов'язання у цивільному праві. *Юридичний вісник*. 2016. №1 (38). С.123-128.
6. Карабань Я. А. Поняття зобов'язання за цивільним правом України. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова*. Серія: Правознавство. 2013. Т. 18. Вип. 1 (18). С. 22-29.
7. Аванесян Г. М. Правова доктрина зобов'язання у цивільному праві. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма) «Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору». Полтава, 2019. 715 с.
8. Зозуля Н. Грошове зобов'язання: доктрина, законодавство та судова практика. *«Українське право»* 04.02.2019. URL: <https://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-rozvytsiya/groshove-zobov-yazannya-doktryna-zakonodavstvo-ta-sudova-praktyka> (дата звернення: 01.12.2021).
9. Голубєва Н. Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2013. 42 с.

**Сало Єлизавета Русланівна,
Гіль Валерія Романівна,**
здобувачки вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Науковий керівник –
к.ю.н. **Ченік-Трегубенко О.С.**
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

**ЗНАЧЕННЯ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА**

Теорія держави і права - теоретико-правова навчальна дисципліна, вивчення якої покликане забезпечити засвоєння студентами загальнотеоретичних юридичних знань, найважливіших правових понять державно-правових явищ і категорій, оволодіння професійною юридичною лексикою. Саме в теорії держави та права розробляються основні категорії та

поняття, без яких неможливе вивчення галузевих наук. Саме цим визначається її місце у системі підготовки майбутнього юриста та зумовлюється актуальність дослідження її ролі у підготовці майбутнього юриста.

Роль теорії держави та права в підготовці майбутнього юриста розглядається як у окремих наукових статтях, так і у рамках навчальних курсів з даної дисципліни. Зокрема, до даної проблематики зверталися Г.О. Саміло, К.Г. Волинка, В.Г. Гончаренко, О.В. Зайчук, М.В. Цвік та багато інших вітчизняних правників.

Теорія держави та права є основою всього комплексу юридичних знань. Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з юридичною термінологією, аналізі основних правових інститутів, а також у підготовці студентів до засвоєння ними галузевих та спеціальних юридичних дисциплін. Основні завдання вивчення теорії держави та права полягають у наступному:

- засвоєння загальнотеоретичних знань про правові явища в суспільстві;
- вироблення умінь та навичок їх комплексного аналізу та оцінки з урахуванням сучасних демократичних процесів та потреб формування в Україні соціальної, демократичної, правової держави та громадянського суспільства, як це закріплено Конституцією України [1];
- отримання в результаті відповідної світоглядної та професійної підготовки.

Відповідно до зазначених завдань теорії держави і права як навчальної дисципліни та будується її структура.

Об'єкт пізнання теорії держави і права збігається з об'єктом юридичної науки в цілому, але від інших юридичних наук теорія держави і права відрізняється своїм предметом, тобто сферою, в межах якої ця наука вивчає всю державно-правову надбудову суспільства [2, с. 3]

Теорія держави та права має власний предмет дослідження. Вона вивчає найзагальніші закономірності виникнення, розвитку й функціонування державно-правових явищ [3, с. 6]. Це сутнісні властивості держави і права в їхньому понятійно-термінологічному вираженні. При дослідженні державно-правової дійсності думка спрямована на вивчення таких аспектів держави та права, які дозволяють визначити їх сутність та сформулювати основні, загальні для всієї юридичної науки поняття, категорії, терміни.

Таким чином, теорія держави і права – наука про загальні закономірності розвитку держави і права, їх сутнісні властивості та соціальне призначення, що виробляє загальні юридичні поняття та категорії.

Теорія держави та права тісно взаємодіє з різними суспільними науками. Так, теорія держави і права та філософія як наука про загальне взаємодіють за такими напрямками. По-перше, теорія держави і права використовує філософські категорії та загальні поняття, що має для теорії права не лише теоретичне, а й методологічне значення; вона використовує

філософські закони та закономірності, оскільки для розвитку теорії права і теорії держави істотне значення має філософський, світоглядний аспект, філософія ж – одна з форм суспільної свідомості, спрямована на вироблення певного світогляду як у окремої людини, так і у всього суспільства, відповідно, результати досліджень того чи іншого вченого значною мірою визначаються його світоглядними позиціями. По-друге, філософія спирається на юридичний матеріал, який виробляється теорією права та іншими юридичними науками, що допомагають філософії сформулювати загальні засади державно-правового розвитку суспільства. Використання досягнень філософії щодо права допомагає уникати світоглядних помилок, сприяє правильній постановці нових юридичних проблем і більш усвідомленому їх вирішенню.

Історична наука вивчає державу і право в реально-історичній своєрідності, як особливі історичні явища, що відбивають певний етап розвитку суспільства. Тим самим історія надає теорії держави та права конкретний історичний матеріал, який є базисом для загально теоретичних узагальнень та висновків. Так, наприклад, історичні умови враховуються багатьма теоріями, що пояснюють походження права: марксистська теорія, історична теорія, теорія правової спеціалізації та інші.

Політологія використовує теорію держави і права поряд із власне політологічним матеріалом, використовує положення та висновки, зроблені фахівцями у галузі теорії права, особливо таких інститутів, як держава, громадянське суспільство.

Якщо аналізувати місце теорії держави та права в системі юридичних наук, то, перш за все, слід визнати, що залежно від предмета дослідження та сфери наукового пізнання всі юридичні науки, навчальні дисципліни поділяються на такі основні групи: історико- та теоретико-правові; галузеві; міжгалузеві. Особливе місце у системі юридичних наук займає міжнародне право. Процес формування нових галузей знання здійснюється постійно. Так, у групі теоретико правових наук здійснюється процес появи як самостійних наук правової компаративістики, юридичної конфліктології, юридичної техніки, правової семіотики, юридичної герменевтики, юридичної онтології, юридичної антропології тощо.

Теорії держави і права спирається на паралельне вивчення студентами соціально-гуманітарних дисциплін, передбачених навчальним планом спеціальності, і в той же час сама є вступною, методологічною для всіх галузевих юридичних дисциплін.

Сьогодні право вивчається як цілком самостійне, самодостатнє явище, гідне мати власну теорію, втілену в науку та навчальну дисципліну. І водночас ні в кого немає сумнівів щодо взаємозв'язку і взаємовпливу права та держави. На нашу думку, вивчення теорії держави та права покликане сформувати:

– високий рівень громадянської свідомості, патріотизм, знання прав та дотримання обов'язків громадянина;

- готовність використовувати юридичні засоби для захисту прав і свобод людини, зміцнення національної державності;
- солідарність із концептуальними вимогами конституції та законодавства, принципами правової держави;
- готовність до активного використання юридичного інструментарію у розвиток власної ініціативи у правовій сфері;
- повагу до чинного права та законодавства, критичний аналіз, формулювання пропозицій, спрямованих на їх удосконалення, оптимізацію;
- самооцінку успішності у навчанні, у правовій діяльності.

Теорія держави та права виробляє здатність до соціальної взаємодії та міжособистісної комунікації, володіння діловим, ефективним стилем роботи; вміння впливати у процесі правового впливу; вміння працювати у колективі, формування лідерських якостей, правової активності; цілеспрямованість у досягненні поставлених завдань у правовій сфері; знання вимог професійної та корпоративної етики, готовність вступати у відповідність з цими вимогами; здатність та готовність до особистісного та професійного самовдосконалення; професійна поведінка, заснована на єдності систематизованих безпробільних знань про право та юридичний досвід.

Отже, теорія держави та права вивчає феномен права у всьому його розмаїтті, а також інші соціальні явища, які тісно пов'язані з ним. Вивчення теорії держави та права є базисом для подальшого становлення майбутнього юриста як професіонала з високим рівнем правової культури та правової свідомості. Формування професійних навичок майбутнього юриста без опанування теорії держави та права є неможливим.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. (зі змінами і допов.) *Відомості Верховної Ради України*. 2019, № 38, ст.160. (дата звернення 24.11.2021)
2. Волинка К.Г. Теорія держави і права. Київ : МАУП, 2003. 240 с..
3. Саміло Г.О., Теорія держави і права: Навчальний посібник. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 348 с.